

***Jaarprogramma 2023 Groninger Dorpen,
werkplan & projecten***

VOORWOORD

Samen werken, voor heel Groningen

Werken met en voor de dorpen zit in ons DNA. Groninger Dorpen maakt zich sterk voor krachtige inwoners die zorgen voor elkaar in leefbare dorpen. Wij ondersteunen de dorpen, hun initiatieven en vergroten hun invloed op de toekomst van het dorp.

Daarbij spelen we in op de vele actuele ontwikkelingen die stuk voor stuk van invloed zijn op leefbaarheid van de dorpen. Deze volgen elkaar snel op en de complexiteit aan vraagstukken neemt toe. Denk daarbij aan de gezondheid & zorg, klimaatverandering & verduurzaming van energieopwekking, het gebrek aan (geschikte) woningen, nieuwe vormen van mobiliteit en uiteraard de aanhoudende aardbevingen door de gaswinning en de invloed van andere vormen van mijnbouw. Actueel is de stikstofdiscussie die in zijn uitwerking ook een weerslag zal laten zien voor de Groninger Dorpen. We zien al enige jaren een toename van (economische) dynamiek in de dorpen en veel kansen voor de toekomst op gebied van toerisme en recreatie, cultuur, onderwijs, etc. Soms ondanks en soms dankzij deze ontwikkelingen is Groninger Dorpen optimistisch over de toekomst van de dorpen omdat ze ziet hoeveel een dorp kan en wat dorpelingen voor elkaar betekenen. Tegelijkertijd staat de leefbaarheid op het platteland onder druk. Steeds vaker wordt er gesproken over de kloof tussen de randstad en het platteland, en staat de exploitatie van basale voorzieningen als buurt- en dorpshuizen, sport en cultuur onder druk als gevolg van sterk gestegen energiekosten.

Richting de besturen van dorpsbelangenorganisaties zijn bewoners soms kritisch. Want het gaat om de huidige grote thema's zoals Versterking, Regionale Energie Strategie, gebiedsplannen e.a. Echter, hoe sterk een vereniging van dorpsbelangen (of een andere vorm van belangenbehartiging) ook georganiseerd is, het ontbreekt altijd aan een democratische legitimiteit om besluiten namens het hele dorp te nemen. Er wordt daarom ook binnen dorpen gezocht naar nieuwe vormen van achterbanraadpleging en 'dorpsbestuur'.

Sterkere dorpen komen er dus niet vanzelf. Daar moet veel werk voor worden verzet en voor de dorpsbewoners is dat vaak in hun vrije tijd. Groninger Dorpen is daarin faciliterend naar de dorpen, inwonersinitiatieven en buurt- en dorpshuizen.

Werkplan en overzicht van projecten vormen samen dit jaarprogramma.

In het meerjarenbeleidplan 2021 t/m 2024 hebben we de belangrijkste ontwikkelingen en onze inzet daarop beschreven. In dit werkplan werken we onze activiteiten in het jaar 2023 specifiek uit. Primair ter onderbouwing van de bijdrage vanuit de provincie Groningen maar daarnaast maakt het inzichtelijk welke complementaire projecten we daarbij uitvoeren.

Focus in 2023.

De afgelopen twee jaar beheerste COVID-19 een groot deel van ons leven. We hebben gezien dat de exploitatie van dorps- en buurthuizen zwaar onder druk kwam te staan en dat de mogelijkheden tot ontmoeting heel beperkt waren. Afgelopen jaar, 2022, was een jaar waarin de samenleving grotendeels weer open kon. Nu, driekwart jaar later, ziet de wereld er weer anders uit dan gehoopt en met name de sterk gestegen energielasten geven nieuwe zorgen bij de inwoners en de besturen van buurt- en dorpshuizen.

In het werkplan 2022 hebben we pas op de plaats gemaakt als het gaat om het netwerk Zorgzame Dorpen. Lokale initiatieven komen goed van de grond en krijgen in aanvang de steun die zij verdienen. Initiatieven die inzetten op preventie en de informele en formele zorg beter bij elkaar brengen, hebben zich de afgelopen jaren bewezen. Zelfs gekwantificeerd. In een dorp als Wedde (Wedde dat 't lukt) zijn de zorgkosten met bijna € 90.000,-- gereduceerd. Het ontbreekt bij deze initiatieven aan structurele ondersteuning vanuit overheden en verzekeraars. De pas op de plaats is daarin een "statement" geweest maar Groninger Dorpen wil de handdoek niet in de ring gooien juist omdat het zo'n belangrijk thema is. In 2024 ontstaat de wettelijke mogelijkheid om te komen tot ontschotting van budgetten binnen de WLZ, Wmo en andere gedecentraliseerde budgetten. Laten we 2023 dan gebruiken om hiermee te experimenteren en daarmee de formele en informele zorg meer op elkaar te laten aansluiten. Structurele ondersteuning van het netwerk Zorgzame Dorpen en de initiatieven die daarbij betrokken zijn, is daarbij noodzakelijk.

Groninger Dorpen is een van de ondersteuningsorganisaties in de provincie. Huis voor de Sport Groningen, Kultuurloket Groningen en CMO-STAMM zijn onze collega-organisaties die de dorpen ondersteunen op hun eigen aandachtsvelden. In die samenwerking kunnen we nog veel van elkaar leren en elkaar sterker maken. Binnen het project Vrijwilliger Centraal gaan we die samenwerking in 2023 versterken.

De manier waarop de belangen van het dorp worden behartigd, is aan verandering onderhevig. Vaak werken de bestaande structuren van een dorpsbelangen nog goed maar steeds vaker wordt ook gezocht naar andere (tijdelijke) vormen van belangenbehartiging. (Dorps)coöperaties, burgerberaad, dorpsraad en open platforms zijn daar de verschijningsvormen van. Groninger Dorpen gaat, daar waar relevant en gevraagd, in 2023 deze zoektocht met de dorpen aan.

Ondanks alle weerbarstigheid blijft het bestuur en de medewerkers met hart voor de Groningse samenleving en met energie werken aan leefbare dorpen en bruisende buurt- en dorpshuizen. In dit werkplan leest u meer over hoe Groninger Dorpen de dorpen en de buurt- en dorpshuizen in 2023 gaat ondersteunen.

Frans Musters, voorzitter tot 1 februari 2023

Voorzitter bestuur Groninger Dorpen

1. HET BELEIDSKADER VAN GRONINGER DORPEN

Waar staat Groninger Dorpen voor?

Groninger Dorpen streeft ernaar dat dorpsgemeenschappen meer invloed krijgen op hun huidige en toekomstige leefomgeving. Groningen telt ruimt 250 dorpen. Groninger Dorpen is een vereniging met als leden dorpsbelangenorganisaties (159) en dorpshuizen (122). Ons ledenaantal groeit nog steeds en het is onze ambitie dat alle dorpen lid worden van Groninger Dorpen. We dragen bij aan het doorontwikkelen van onze leden, en stimuleren en ondersteunen initiatieven van groepen inwoners. Doordat de vereniging onafhankelijk optreedt, kunnen we helemaal gaan voor de belangen van het dorp. Groninger Dorpen helpt bijvoorbeeld bij het aanvragen van subsidies, het verduurzamen van een dorpshuis, het ontwikkelen van een dorpsvisie, het begeleiden van dorpsinitiatieven en veranderingsprocessen en het opzetten van nieuwe organisatievormen binnen dorpsbelangenorganisaties. We ondersteunen waar nodig in het contact met overheden of instanties.

We begeleiden, maar nemen het proces niet over. De ideeën en ontwikkelingen zijn van het dorp zelf en passen hierdoor binnen de gemeenschap. Groninger Dorpen biedt de plus die soms nodig is en biedt de kennis die wellicht niet aanwezig is in het dorp. We bundelen en koppelen initiatieven aan elkaar en brengen dorpen die in dezelfde processen zitten, met elkaar in contact. Een belangrijke kans voor dorpen zit in innovaties en kansrijke leefbaarheidsinitiatieven, die stimuleren en jagen we ook aan. Vanuit Groninger Dorpen zijn bestuursleden, vrijwilligers en medewerkers actief. Zij allen hebben een intrinsieke motivatie om zich in te zetten voor een leefbaar Groninger platteland. Hieronder benoemen we een aantal bewegingen die samen de context vormen waarbinnen wij werken en die mede onze inzet bepalen.

Kansen en uitdagingen zijn er legio voor Groningse dorpen. Hoe die te verzilveren, is een vraagstuk waar Groninger Dorpen dagelijks aan werkt. Inwoners (collectieven) die in staat zijn initiatieven te nemen, projecten te starten en te werken aan duurzame verbeteringen in hun dorp, kunnen gelukkig veelal op aandacht van gemeente en provincie rekenen. Het is de uitdaging om ideeën en geld goed te verbinden en de aandacht en tijdelijke financiële steun voor burgerinitiatieven om te zetten tot daadwerkelijke duurzame resultaten voor het dorp.

Overheden laten los. Dat doet een groot beroep op de verantwoordelijkheid van inwoners en indirect op de besturen van onze dorpsbelangenorganisaties. Zij krijgen als vertegenwoordigers van c.q. intermediair voor de inwoners een rol toebedeeld die ze niet altijd waar kunnen maken. Immers, een dorpsbelangenorganisatie (in welke vorm dan ook) kan nooit namens het dorp besluiten nemen omdat de democratische legitimiteit ontbreekt. Dorpen zoeken daarin hun weg. We merken dit in de ondersteuningsvragen die wij krijgen vanuit de dorpen. Ingaan op deze ondersteuningsvragen kunnen en doen we niet alleen. We hebben een netwerk van professionals en overheden waarin we gezamenlijk inspelen op deze vragen. Landelijk en regionaal. Daarnaast blijven we werken aan het verbinden van vragen van inwoners aan de gemeenten. Het is de essentie van het project ADA (Actieve Dorpen Aanpak), waar Groninger Dorpen in 2021 mee startte en ook in 2023 mee doorgaat. Groninger Dorpen ziet daar toegevoegde waarde voor zichzelf vanuit een onafhankelijke rol.

Krachtenbundelingen zijn er in onze provincie volop. Misschien wel als reactie op de overheid die meer ruimte laat. We zien nieuwe initiatieven rondom samen energie opwekken, welzijn & zorg, ontmoetingsplekken & dorpshuizen, scholen en leefbaarheid. Krachtenbundelingen ontstaan soms ook als tegenreactie op overheidsplannen, op de momenten dat de overheid juist iets wel helemaal naar zichzelf toetrekt. We zien dit veel gebeuren bij plannen rondom duurzame energieopwekking met zonneparken of windmolens vanwege hun impact op het landschap en overlast. Hierdoor ontstaan nieuwe collectieven en andere (tijdelijke) vormen van belangenbehartiging. Groninger Dorpen beweegt daarin mee waardoor we er ook zijn voor deze nieuwe collectieven die zich projectmatig of juist langdurig richten op een bepaald thema. Ook voor de plaatselijke dorpsbelangen en dorpsverenigingen zijn deze nieuwe vormen van belangenbehartiging van grote toegevoegde waarde. Zij kunnen het platform zijn waaronder de verschillende initiatieven samenkomen en kunnen de vlag zijn waaronder het dorp met elkaar of met andere partijen het gesprek voert.

Stevig en zichtbaar op de agenda van de gemeente en provincie blijven, dat is de kunst voor de dorpen. Groninger Dorpen zet zich daarvoor in met besturen en initiatiefnemers vanuit dorpen en dorpshuizen. Steun krijgen van de gemeente of provincie op het moment dat het dorp of dorpshuis dat nodig heeft, blijkt een uitdagende én dankbare klus. Tegelijkertijd zien we gelukkig ook dat gemeenten de aansluiting met de inwoners juist zien als hun belangrijkste speerpunt. Groninger Dorpen speelt daarin een belangrijke intermediërende rol die we in 2023 ook onder de aandacht willen brengen van de Groninger gemeenten.

2. THEMA'S 2023 MET BIJBEHORENDE ACTIVITEITEN EN PROJECTEN

In het meerjarenbeleidsplan 2021 t/m 2024 zijn de volgende thema's benoemd waar wij onverminderd invulling aan geven:

- A. Krachtige en betrokken inwoners
- B. Zorgen voor elkaar
- C. In een leefbaar dorp
- D. Klaar voor de toekomst

Dit jaarprogramma bouwt hierop voort. Activiteiten en projecten rond deze thema's die in 2023 uitgevoerd zullen worden, zijn:

A Krachtige en betrokken inwoners

Gangmaker van dorpsinitiatieven

Groninger Dorpen helpt bewoners op weg wanneer zij een idee hebben of een dorpsvisie willen maken. Wij adviseren over de aanpak en de keuze voor de procesbegeleiding, adviseren welke fondsen bij het initiatief passen en brengen ze in contact met de juiste organisaties. We hebben hierin een actieve rol, maar nemen de regie niet over. Al geruime tijd initieert en faciliteert Groninger Dorpen samen met de Vereniging voor Groninger Gemeenten (VGG) een aantal contactmomenten voor de verschillende gemeentelijke dorpencoördinatoren (dorpencontactambtenaren/ gebiedsregisseurs). Het doel is het vergroten van de kennis over dorpsorganisaties, bewonersinitiatieven en de samenwerking hiermee vanuit de gemeenten. We blijven de kennisontwikkeling en deskundigheidsbevordering van de gebiedsregisseurs samen met de provincie en gemeenten ondersteunen.

Continuïteit voor, en ontwikkeling van dorpsorganisaties

Groninger Dorpen ondersteunt initiatieven die dorpsorganisaties versterken en inspelen op nieuwe vormen van (tijdelijke) belangenbehartiging. Dit doen we onder meer door het organiseren of bijwonen van dorpen- en buurt- en dorpshuizenoverleg op gemeentelijk niveau, met laagdrempelige ondersteuning en met advies over onder andere fondsenwerving. Vanuit ons werkplan 2023 zetten we hier extra op in door in alle gemeenten jaarlijks een bijeenkomst voor de buurt- en dorpshuizen en een bijeenkomst voor de dorpsvertegenwoordigers te organiseren. Dit doen wij zoveel mogelijk in samenwerking met de betreffende gemeentes. We ondersteunen onze (toekomstige) leden bij vernieuwing van bestuur, nadenken over samenwerkingen of nieuwe organisatievormen, o.a. via het spelen van het Kleine Kernspel dat onze landelijke koepel ontwikkelde naar aanleiding van een onderzoek van de Universiteit Utrecht. Groninger Dorpen maakt dorpsorganisaties alert op maatschappelijke veranderingen binnen en buiten het dorp. Denk daarbij aan het vaststellen van een omgevingsvisie, een woonvisie of dorpshuizenbeleid. Ook informeren wij dorpsorganisaties over nieuwe wetgeving die voor hen relevant is zoals de WBTR, die op 1 juli 2021 actief werd, en de administratieve regels m.b.t. de UBO waar uiterlijk eind maart 2022 aan voldaan moet zijn.

Waar effectief doen wij dat steeds meer in digitale vorm (webinars). Deze lenen zich vooral voor onderwerpen waarin we informatie willen zenden/delen. Om echt in gesprek te komen met de dorpen en inwoners heeft de fysieke ontmoeting de sterke voorkeur.

We zijn overtuigd van de meerwaarde van dorpsbelangen- en buurt- en dorpshuizenorganisaties, als verbindend orgaan tussen alle initiatieven binnen een dorp, als aanspreekpunt voor de gemeente, maar bijvoorbeeld ook voor zoiets praktisch als een bankrekening, een inschrijving bij de Kamer van Koophandel of een aansprakelijkheidsverzekering. En natuurlijk zijn deze organisaties ook een continue factor binnen alle tijdelijke projecten, werkgroepen en initiatieven. Een belangrijk aandachtspunt is ook dorpen helpen wegen te vinden waarbij met discussies en conflicten kan worden omgegaan.

Aandachtspunt: Er is bij de dorpen en overheden een toenemende aandacht voor nieuwe manieren van samenwerken. Er wordt volop geëxperimenteerd met nieuwe manieren om de *democratie* mee vorm te geven. Dat is relevant en interessant omdat overheden meer aan de dorpen overlaten. Dorpsverenigingen en -vertegenwoordigers dienen zich daar om ook goed te organiseren en hun dorp met draagvlak te vertegenwoordigen, dan wel het dorp zoveel mogelijk betrekken. Onze projecten en werkprocessen in de dorpen worden daarom zo ingericht dat ze een bijdrage leveren aan het versterken van het dorpskader en nieuwe democratische verhoudingen en samenwerkingen.

Activiteiten werkplan

- Organisatie dorpen- en buurt- en dorpshuizenoverleg per gemeente.
- Ledenondersteuning en advies, o.a. over nieuwe organisatievormen, fondsenwerving, relevante maatschappelijke ontwikkelingen en wetgeving.
- Actief contact met gemeentelijke dorpencoördinatoren (deels aanvullende financiering) voor buurt- en dorpshuizen, dorpsbelangen en leefbaarheidsinitiatieven.
- Voor welke rol kiest jouw dorpsorganisatie en waarom? Houd jullie eigen organisatie een spiegel voor via het Kleine Kernen Spel (LVKK).
- Mee opstarten proces dorpsinitiatieven en dorpsvisies. Adviesgesprek.

Projecten en initiatieven buiten werkplan

- Dorpsvisies, een leefbaarheidsplan voor en door het dorp over een periode van 10 jaar (aanvullende financiering per dorp, bijvoorbeeld van gemeente of Loket Leefbaarheid).
- Het maken van een toekomstagenda bij ingrijpende gebiedsveranderingen (aanvullende financiering vanuit gemeenten of provincie).
- Dorpsorganisaties, hoe maak je je bestuur en het vrijwilligerswerk toekomstbestendig? (door anders organiseren, meer samenwerken of evt. voorbereiden van een fusie met aanvullende financiering per dorp).
- Versterking dorpskader als sociale cohesie te lijden heeft onder de (individuele) belevingsproblematiek (aanvullende financiering per dorp o.a. NPG of dorpsgerichte aanpak versterking/NCG).

B Zorgen voor elkaar

Zorgzame Dorpen Groningen

Als reactie op de veranderingen in de zorg en het wegtrekken van veel voorzieningen in dorpen, organiseren inmiddels ruim 120 Groninger dorpen, zorgzame oplossingen met en voor hun eigen dorp. Veur mekoar, mit mekoar! Groninger Dorpen faciliteert de krachtenbundeling van deze dorpen binnen het netwerk Zorgzame Dorpen Groningen.

Denk bij zorgzame initiatieven aan:

- Organiseren van ontmoeting en activiteiten
- Verbinden van informele hulpvragen en aanbod
- Als dorp zélf professionele zorg organiseren
- Woonvormen (willen) bouwen

Groninger Dorpen ondersteunt en begeleidt zorgzame bewonersinitiatieven, dorpshuizen, dorpscoöperaties en dorpsbelangenverenigingen bij de zoektocht naar hun rol, inspelend op de veranderingen binnen de zorg, in combinatie met thema's zoals vergrijzing, toenemende personeelstekorten en het verdwijnen van dorpsse voorzieningen. We doen dit op vraag van en in samenspel met dorpsbewoners. Ook stimuleren we andere organisaties aan te haken op initiatieven in de dorpen.

In 2022 hebben we met pijn in het hart een pas op de plaats moeten maken als het gaat om de structurele ondersteuning van dit netwerk. We hebben toen geconstateerd dat het ondanks een meerjarige inspanning heeft ontbroken aan een meerjarige ondersteuning zowel bij de lokale initiatieven als van het netwerk Zorgzame Dorpen. In 2022 hebben we het netwerk Zorgzame Dorpen dan ook maar mondjesmaat kunnen bedienen.

Tegelijkertijd zien we een snel toenemende noodzaak om de weerbaarheid van de dorpen op dit thema te vergroten. Fors toenemende personeelstekorten in de zorg leiden er toe dat er een groter beroep wordt gedaan op mantelzorg en het informeel georganiseerde omzien naar elkaar. De formele zorg kan daarin beter worden afgestemd op de informele zorg. In de provincie kennen we daar al mooie voorbeelden van (Kloosterburen, Wedde dat het kan, dorpscoöperatie Grijskerk). Vanaf 2024 komen er wettelijke mogelijkheden om te komen tot ontschotting van zorgbudgetten (WLZ, Wmo etc.) waarvoor in 2023 experimenteerruimte wordt geboden. Groninger Dorpen wil samen met de dorpen, gemeentes en zorgverleners ervaring opdoen in die experimenteerruimte zodat we in 2024 klaar zijn om daar provinciebreed gebruik van te maken. Vandaar dat we in het werkprogramma 2023 hier weer substantieel tijd voor willen inruimen waarbij we in 2023 ook het gesprek zullen moeten voeren over meerjarige ondersteuning van lokale initiatieven en het netwerk Zorgzame Dorpen Groningen.

Waar zetten we in 2023 dan op in:

- We verbinden de initiatiefnemers van woon/welzijn/zorg huisvestingsinitiatieven, begeleiden de ontwikkeling en dragen bij aan kennisontwikkeling en professionalisering
- We dragen samen zorg voor uitwisseling van kennis tussen inwoners van dorpen in Groningen en de omliggende regio's, soms met lokaal betrokken zorgorganisaties en gemeenten. Zodoende dragen we bij aan verbreding van het perspectief van onze leden op dit onderwerp. We merken dat professionele organisaties gevoelig zijn voor het perspectief van de dorpen. De absolute plus dankzij het netwerk is het ontstaan van wederzijds begrip tussen inwoners, overheid en professionele organisaties. Nu is het wel zaak om het netwerk

verder te verstevigen, een flinke uitdaging voor de komende jaren. Dit vraagt ook voor Groninger Dorpen een grotere organisatiekracht. In 2023 willen we via een traineeship dan ook extra inzet toevoegen op dit thema.

- We participeren in projecten die gebruik maken van de experimenteerruimte die ontstaat in aanloop naar het ontschotten van zorgbudgetten in 2024.

De blijvende vraag vanuit de dorpen over zorgzame initiatieven richting Groninger Dorpen is al enige jaren merkbaar. Tot nu toe wordt die ondersteuning vorm gegeven vanuit incidentele financiële middelen. Het is een gezamenlijke uitdaging van provincie Groningen, de Groninger gemeenten, Nederland Zorgt Voor Elkaar (NLZVE) en ook via onze deelname aan het Preventie Overleg Groningen om aandacht en meerjarige middelen te generen om de burgerkracht op gebied van zorg en gezondheid structureel te stimuleren en ondersteunen. Inwonersinitiatieven zijn onmisbaar geworden. Zonder hen is de zorg in Nederland onbetaalbaar.

Activiteiten werkplan

- Dorpen ondersteunen bij hun ideeën, dilemma's en vragen hun verder op weg helpen etc.
- Zorgzame dorpen gericht op kennis delen, inspiratie en samenwerking in en tussen dorpen en professionele organisaties. Fysiek door overleggen en bijeenkomsten, maar ook via excursies en de website www.zorgzamedorpengroningen.nl en andere media.
- Co-financiering in het project "Zorg nabij".
- Co-financiering voor max 2 projecten experimenteerruimte ontschotting zorgbudgetten.

Projecten en initiatieven buiten werkplan

- Deelname aan Preventie Overleg Groningen (POG).
- Bijdrage aan projecten vanuit aan POG (deelnemers) verleende subsidies op gebied van Gezondheid & Zorg zoals o.a. het Kavelmodel experiment in Eemsdelta en project LeGro waarbij een leertuin wordt opgebouwd rondom gezondheidsinterventies.
- Vernieuwen van de website www.zorgzamedorpen.nl (aanvullende financiering van NLZVE) en actueel houden van de informatie en initiatieven vanuit ins reguliere werk, met behulp van de dorpen, stagiairs en vrijwilligers.
- Deelname experimenteerruimte ontschotting zorgbudgetten.
- Fieldlab Healthy Living as a Service.

Aandachtspunt: Samen met een aantal partners zoals NLZVE, HANNN, Perspectief Groningen, gemeenten, provincie en CMO STAMM onderzoeken we of een financieringsbron kunnen vinden waarmee we meerjarig nieuwe zorg- en gezondheidsinitiatieven kunnen ondersteunen.

C In een leefbaar dorp

Buurt- en dorpshuizen – belangrijke ontmoetingsplaatsen in het dorp of de wijk

Buurt- en dorpshuizen zijn van groot belang als ontmoetingsplek in het dorp of de wijk. Van oudsher bieden zij onderdak aan activiteiten en het verenigingsleven. Daarnaast wordt er tegenwoordig steeds vaker samengewerkt met andere organisaties en vinden er vernieuwende activiteiten plaats op het gebied van ontmoeting, cultuur, gezondheid en maatschappelijke participatie. Daarbij draaien de meeste buurt- en dorpshuizen volledig op vrijwilligers!

Uitdagingen voor buurt- en dorpshuizen als belangrijke ontmoetingsplek zijn er volop. In verschillende dorpen en wijken speelt het vraagstuk van herbestemming van school- en kerkgebouwen, waarbij deze – naast het dorpshuis – als ontmoetingsplek gaan functioneren. Hoe ga je daar als dorpshuisbestuur in relatie tot het dorp mee om? Wat is toekomstbestendig? Groninger Dorpen heeft veel kennis in huis waarmee zij de buurt- en dorpshuizen ondersteunt. Men kan bij ons terecht met vragen over bijvoorbeeld beheer, exploitatie, wet- en regelgeving, fondsenwerving en vrijwilligersbeleid. We denken mee over verdienmodellen, nieuwe functies en functionaliteit van het gebouw. Ook is er belangstelling voor nieuwe vormen van (sociaal) ondernemerschap. We ondersteunen zowel bestaande buurt- en dorpshuizen als nieuwe ontmoetingsplaatsen die nog altijd ontstaan.

Het belangrijkste aandachtspunt voor 2023 betreft een gezonde exploitatie van de buurt- en dorpshuizen. Nog amper (of niet) bekomen van de impact van COVID-19 en de volgende crisis dient zich al aan. Stijgende inflatie op de inkoop van artikelen en de enorme stijging van met name de energiekosten. Buurt- en dorpshuizen kunnen dat niet alleen oplossen. Uit een landelijke inventarisatie (LVKK) blijkt dat de energiekosten verdubbeld zijn ten opzichte van het jaar daarvoor. Voor een deel is dit op te vangen in het nemen van direct besparende maatregelen of in verdere verduurzaming van het pand. Compensatie tot minimaal 50% van de gestegen energielasten lijkt passend. Groninger Dorpen wil de spreekbuis zijn namens de buurt- en dorpshuizen zijn in het meedenken in oplossingen. Zodra de enquête gesloten is, gaan we actief de resultaten delen met de overheden en gaan het gesprek aan om te werken aan oplossingen.

Pas heringedeelde gemeenten (o.a. Midden-Groningen en Westerkwartier) zijn nog bezig met het harmoniseren van hun dorpshuizenbeleid. Vaak is dit een complexe harmonisatie omdat de exploitatie van buurt- en dorpshuizen is gebaseerd op afspraken uit het verleden. De rol van Groninger Dorpen is er in gelegen dat we daarin meekijken en zorgen dat dorps- en buurthuizen kunnen meespreken over dit beleid.

Groninger Dorpen neemt actief deel aan het landelijke platform Dorpshuizen.nl en onderhoudt samen met de andere provinciale koepels een vraagbaak met zo'n 200 artikelen en nog eens 100 bijlagen. Dorpshuizen.nl is onderdeel van de Landelijke Vereniging van Kleine Kernen (LVKK) die landelijk de belangen van dorpshuizen behartigt. Samen met de BOKD (Drentse dorpenkoepel) voert Groninger Dorpen ook in 2023 het eindredacteurschap van de website www.dorpshuizen.nl.

Verder blijven we cursussen, thema-avonden en excursies organiseren om de kennis bij besturen en medewerkers van buurt- en dorpshuizen te vergroten. De Instructie Verantwoord Alcohol Schenken (IVA) voor barvrijwilligers en de Cursus Sociale Hygiëne zijn bijvoorbeeld belangrijke cursussen om te kunnen voldoen aan wet- en regelgeving rondom verantwoord alkoholschenken. We gaan kijken naar een evenwichtige eigen bijdrage voor de cursussen in relatie tot de meerwaarde van het lidmaatschap.

Het uitwisselen van kennis en ervaringen wordt als buitengewoon nuttig en plezierig ervaren door de dorpshuizen. In (bijna) alle gemeenten organiseert Groninger Dorpen jaarlijks een overleg waarbij telkens een ander dorpshuis gastheer is. In nieuwe gemeentes die zijn ontstaan na een herindeling betekenen deze bijeenkomsten een kennismaking met nieuwe collega's en een mooie manier om input te leveren bij de harmonisatie van gemeentelijk accommodatiebeleid.

Gaswinning

Op verschillende plekken in de provincie zijn ontwikkelingen rond gaswinning die bewoners bezig houden. Een thema waar wij ook op inzetten. Wij zijn voor samenwerking in het brede ingewikkelde speelveld en nemen daarin geen specifieke positie in. De wens van de inwoners en de dorpen is daarin leidend. Samenwerking met andere maatschappelijke organisaties vindt plaats in het Gasberaad. Een betekenisvolle positie hiervan in het gehele speelveld is van groot belang voor ons. Juist omdat de belangen van dit dossier complex en omvangrijk zijn. Onze inzet richt zich op de eigen agenda's van dorpen: goed toegerust – individueel en collectief – de toekomst tegemoet. Altijd in directe opdracht of onder regie van de dorpen. Om onze bijdrage te kunnen leveren, is aanvullende financiering bovenop het werkplan noodzakelijk. Deze discussie zullen we voeren rondom de dorpsgerichte aanpak die door NCG nu wordt voorgestaan. Tegenover deelname aan het Gasberaad staat een vergoeding en die gebruiken we om dorpen te ondersteunen zodat ze ook als collectief elkaar goed weten te vinden en een stevige gesprekspartner kunnen zijn voor overheden en instanties.

Aan welke tafel ook, altijd brengt Groninger Dorpen daarbij het perspectief en de beleving van inwoners in. Ook informeert en betreft Groninger Dorpen haar leden bij de ontwikkelingen. In de komende periode blijven we het verhaal van de Groningse inwoners belichten. We dragen zorg voor uitwisseling van kennis en inspiratie tussen de dorpen en anticiperen op heel diverse (ondersteunings)vragen. Groninger Dorpen participeert daartoe in relevante netwerken op allerlei vlakken. Tevens laat de mijnbouwproblematiek zien dat de gevolgen van natuurlijke processen in de Groningse bodem en de gevolgen van menselijk ingrijpen een onderwerp vormen dat serieus en vooral coördinerende aandacht in de gehele provincie nodig heeft.

Loket Leefbaarheid

Het Loket Leefbaarheid, gekoppeld aan het NPG, ondersteunt plannen van inwoners (tot max € 10.000,-) die bijdragen aan de leefbaarheid van hun dorp. Inwoners kunnen bij ons terecht met vragen en voor begeleiding bij het opstellen van een subsidieaanvraag. De beoordelingscommissie neemt de uiteindelijke beslissing over een aanvraag en SNN verleent de administratieve ondersteuning. Ook het komende jaar zal Groninger Dorpen betrokken blijven bij de uitvoering van het Loket Leefbaarheid. Het Loket Leefbaarheid kent haar eigen financiering die niet van invloed is op het werkplan.

Natuur en landschap

Vanuit de invalshoek van leefbaarheid voor de dorpen heeft Groninger Dorpen een rol in het netwerk van specialistische organisaties op het gebied van natuur, milieu en landschap. Groninger Dorpen vervult hierbij een brugfunctie en makelaarsrol tussen initiatiefnemers uit dorpen, besturen van dorpen en de verschillende organisaties zoals de Natuur en Milieufederatie Groningen, Stichting het Groninger Landschap en Landschapsbeheer Groningen. We zien een toenemende interesse vanuit de dorpen in de vraagstukken die samenhangen met klimaatverandering, duurzame energie, ecologie & biodiversiteit. De impact hiervan op ons landschap is bijvoorbeeld een van de thema's die dorpen zeer aan het hart gaat. Met onze partners onderzoeken we hoe we dorpen en landschap op een goede manier met elkaar kunnen verbinden zodat ze elkaar kunnen versterken.

Activiteiten werkplan

- Advisering dorpshuizen, buurt- en wijkaccommodaties en belangenbehartiging (deels aanvullende financiering voor en van gemeente Groningen). Speerpunten 2023 zijn gezonde exploitatie (energielasten) en dorpshuizenbeleid.
- Organisatie instructies en cursussen dorpshuisbestuurders: IVA, sociale hygiëne en BHV.
- Deelname aan landelijke en noordelijke netwerken (LVKK, Netwerk Duurzame Dorpen, Dorpshuizen.nl).
- Aardbevingen, energietransitie en gebiedsplannen.

Projecten buiten werkplan

- Eindredactie vraagbaak Dorpshuizen.nl van de LVKK.
- Loket Leefbaarheid: met financiering van Nationaal Programma Groningen.
- Aardbevingen en energietransitie: deelname aan Groninger Gasberaad.
- Deelname aan de 'Versnellingskamers'. Op verzoek van initiatiefnemer Economic Board Groningen denken we vanuit bewonersperspectief mee over de invulling van straks overbodige gaswinningslocaties (aanvullende financiering vanuit gemeente Het Hogeland en Midden-Groningen).
- Deelname aan Landschapswerkplaatsen vanuit Toukomst. In 2022 onderzoeken we hoe deze grote landschapsprojecten kunnen worden verbonden aan de behoefte en ideeën van de dorpen en vice versa. Financiering vanuit Toukomst lijkt waarschijnlijk hoewel lijkt zeer beperkt.
- Dorpsgerichte aanpak versterking. De rol van Groninger Dorpen zal daarin nader uitgewerkt moeten worden.

D Klaar voor de toekomst

De toekomst lonkt

Groninger Dorpen is zelf en via haar uitgebreide netwerk in staat om dorpen op weg te helpen bij de meest uiteenlopende thema's die het dorp aangaan: jeugd en onderwijs, veranderende voorzieningen, verkeer & vervoer, ondernemerschap, duurzame energie, snelle internetverbinding voor het platteland. We zullen daarom ook in het komende jaar inspelen op de vragen en onderwerpen die actueel zijn door het organiseren van kennisuitwisseling, netwerkbijeenkomsten (waaronder de Groninger Dorpendag), excursies en in samenwerking beraden op een vervolg van de gehouden Jongerentop.

Dorpsvisie

Groninger Dorpen ondersteunt dorpen bij het opstellen van een dorpsvisie. Ook vandaag de dag is een dorpsvisie een zeer nuttig instrument. Het opstellen ervan werkt als bron van ideeën en helpt om mensen bij de toekomst van hun dorp te betrekken. Tegenwoordig werken we ook regelmatig samen met professionals die specifieke inbreng leveren zoals architecten en ruimtelijk ontwerpers. Daarbij hebben we zelf ook het nodige in huis: variatie in vorm, werkwijze en invalshoek bij de ontwikkeling van de dorpsvisie en een adviseur die bij het dorp past. We bieden maatwerk op het terrein van de dorpsvisie en voorzien in een nog steeds groeiende vraag.

Met de nieuwe Omgevingswet (meest recente verwachting voorjaar 2023) verdwijnen straks de bestemmingsplannen en komen er omgevingsplannen voor in de plaats. Naast de naam verandert

ook de inhoud van het plan. Wat de verandering betekent voor de dorpen en wijken, wil Groninger Dorpen graag aan de dorpen laten zien: gericht op het wegwijs maken en welke kansen het biedt voor dorpen.

Gemeentelijke herindeling

Het landschap van de Groningse gemeenten is voor de komende jaren uitgekristalliseerd. Er zijn op korte termijn geen nieuwe herindelingen te verwachten. Daarmee is het na-ijl effect van de laatste herindelingen nog niet achter de rug. De recente gemeentelijke herindelingen maken dat we er alert op zijn dat de inbreng vanuit de dorpen aandacht krijgt. Gemeenten maken goede stappen met gebiedsgericht werken en dorpsgerichte benadering, maar het blijft inspanning vragen van de dorpen en van ons om gemeenten te verleiden om sectoraal werken hand en hand te laten gaan met een stevige focus op de dorpen. We verwachten dat we hierover ook het komende jaar vragen krijgen: we zoeken daarbij naar evenwicht tussen het meedenken met de overheden en organisaties vanuit het belang van de Groningse dorpen én het activeren en stimuleren van de directe invloed van de inwoners uit die dorpen.

Duurzaamheid, klimaatadaptatie, energietransitie en stikstof

Groninger Dorpen werkt samen met Natuur en Milieufederatie Groningen binnen de Startsubsidie Lokale Energie (voorheen Servicepunt Lokale Energie Voorwaarts). Daarmee brengen we duurzame lokale energieopwekking en energiebesparing onder de aandacht bij dorpen. Wij bieden gerichte ondersteuning door mee te denken over specifieke vragen en helpen bij het vinden van financiën en de juiste partners. We hebben een groot netwerk tot onze beschikking waarmee we dorpen graag van dienst zijn.

De RES en de RAS (regionale energie strategie en regionale adaptatie strategie) staat ver van de individuele inwoner af maar gaat wel over het directe leefgebied in en om de dorpen. Daar waar het de participatie betreft, zit Groninger Dorpen aan tafel om mee te spreken over de manier waarop inwoners participeren en ruimte hebben om mee te spreken. Zo zullen in 2023 de gebiedsplannen in het kader van het Nationaal Programma Landelijk Gebied de nodige aandacht vragen.

Activiteiten werkplan

- Kennisdelen, verkenning en inspiratiebijeenkomsten voor dorpen over toekomstige samenwerking met gemeenten.
- Bijeenkomsten rondom dorpen: experimenteren en leren van elkaar, excursies.
- Actuele website www.groningerdorpen.nl en tweewekelijkse digitale nieuwsbrief met relevante informatie voor onze verschillende doelgroepen.
- Deelname in RES, RAS en NLPG-trajecten op het gebied van inwonersparticipatie en delen van de voortgang daarin met de dorpen.

Projecten buiten werkplan

- Servicepunt Lokale Energie Voorwaarts.
- Groninger Dorpendag (met deels een bijdrage vanuit het werkplan, deels aanvullende financiering).
- ADA (Actieve Dorpen Aanpak). Met themabijeenkomsten, het actueel houden van www.activedorpetaanpak.nl en enkele begeleidingstrajecten van samenwerkingsprojecten. (als deel besteding van € 25.000 aanvullende financiering van de provincie Groningen, resterende middelen van Democratie in Actie en het VOG).

Binnen het programma Verduurzamen Maatschappelijk Vastgoed heeft de Provincie een energiecoach aangesteld die (o.a.) buurt- en dorpshuizen kan adviseren over het verduurzamen van de accommodatie. Groninger Dorpen helpt bij het enthousiasmeren van de buurt- en dorpshuizen, een nieuwsbrief over duurzaamheid en het organiseren van uitwisselingsbijeenkomsten.

Groninger Dorpen, werk in ontwikkeling

Het gaat in het werk van Groninger Dorpen vooral om het effectief begeleiden van de energie en kracht van én in dorpen. Dichtbij de inwoners in het dorp. We blijven graag voorop lopen en spelen tegelijkertijd een herkenbare rol voor hen, zodat de dorpen houvast hebben en op hulp kunnen rekenen. Zo kunnen de Groninger dorpen laten zien dat er veel muziek zit in het platteland van onze prachtige provincie!

Het beleidsplan 2021 t/m 2024 is als een paraplu dat boven dit jaarprogramma hangt. Actualiteit als energieprijstijgingen, stikstofdiscussies, de parlementaire enquête aardgaswinning en de breed gesignaleerde kloof tussen (rand)stad en platteland hebben geen invloed op die doelstellingen maar vragen wel een extra inzet daarin.

Wat heeft Groningen nodig?

De context waarin Groninger Dorpen werkt, verandert. Van oudsher is onze vereniging een traditionele belangenbehartiger voor dorpshuisbesturen en dorpsbelangen. De wens (en noodzaak) van veel van de dorpsorganisaties is om breder te denken en te werken. Daarmee opteren zij dat de doelstelling van onze vereniging zich verlegt: naar het bevorderen van de leefbaarheid op het platteland – in brede zin waardoor de vereniging ook toegankelijk wordt voor een diversiteit aan bewonersinitiatieven.

Groninger Dorpen herkent deze ontwikkeling die voort komt uit de maatschappij die aan het veranderen is. Zoals ook geschetst in dit plan: dorpen zullen steeds meer in gezamenlijkheid de verantwoordelijkheden dragen. Daarmee veranderen ook de aan ons gestelde vragen. De vragen wisselen sterk: van het meekijken bij de fondsenwerving en cursussen voor bestuursleden tot het begeleiden van keukentafelgesprekken en dorpsvisietrajecten in het dorp, van het schrijven van projectplannen tot het versterken van draagvlak, duurzaamheid en het met overheden onderhandelen over de kaders voor bepaalde initiatieven. We zien dan ook dat onze leden veranderen en soms anders georganiseerd zijn. Zo kennen we coöperaties of stichtingen waarbij ondernemerschap gecombineerd wordt met sociale initiatieven. Eén van de vragen die wij onszelf logischerwijs stellen, is: 'Wat hebben de inwoners van de dorpen in Groningen nodig?', en wat is onze toegevoegde waarde? Gemeenten en de provincie zoeken naar de mogelijkheden om die nieuwe democratieën te benutten en in te zetten. The right to challenge wordt bij wet vastgelegd en de provincie Groningen heeft een participatieleidraad vastgesteld. Het is onder andere aan Groninger Dorpen om die met elkaar te verbinden.

Ervaringen opdoen voor de toekomst

Groninger Dorpen onderzoekt op welke manier zij met deze en andere vragen kan meegroeien en financieel kan borgen. Zonder de stabiele, continue en herkenbare rol in de ondersteuning van buurt-

en dorpshuizen en dorpsorganisaties uit het oog te verliezen. Dat betekent dat we een rol spelen bij het ondersteunen van brede leefbaarheidsinitiatieven en bij de beantwoording van nieuwe vragen.

Vereniging én stichting

Vanuit het provinciale budget is een bedrag gereserveerd voor het ondersteunen van leden. Dit bedrag voorziet vooral in het vormgeven van een adviesrol. Het is in de meeste gevallen niet toereikend om werkelijk naast mensen te gaan staan en gedurende een periode samen met hen op te trekken. In toenemende mate wordt Groninger Dorpen, vanuit de opgebouwde relatie met dorpsbewoners en ervaring, gevraagd als procesbegeleider in de dorpen (bijv. begeleiding Oudeschip bij uitbreiding Eemshaven). Er is in dergelijke gevallen een breed palet aan actoren in elk dorp. Om de toenemende vragen op te vangen, dragen wij zorg voor het zoeken naar tijdelijke extra projectgelden, werken we samen of verwijzen we door naar andere provinciaal en gemeentelijk georganiseerde organisaties. Deze werkzaamheden in projecten pakken we nu aan vanuit de Stichting Ondersteuning Groninger Dorpen. De activiteiten in het werkplan worden vanuit de vereniging Groninger Dorpen opgepakt.

Groninger Dorpen in woord en beeld

Vertellen en laten zien wat er gebeurt in de verschillende dorpen, in de verschillende streken, door verschillende mensen, op verschillende manieren, op verschillende thema's, is belangrijk. Door alles wat hierboven wordt beschreven en door alles waar dorpen in Groningen zelf mee bezig zijn, loopt de rode draad van 'zichtbaarheid en delen'.

Van binnen naar buiten

Helder en zichtbaar uitstralen wat voor organisatie Groninger Dorpen is, wordt belangrijk gevonden door onze achterban, door ons netwerk en natuurlijk ook door onszelf. Vooral voor de dorpen en haar initiatiefnemers, de vele honderden vrijwilligers, is het van belang dat ze Groninger Dorpen (h)erkennen als hún organisatie. Eigenheid, herkenning, toegankelijkheid en helderheid zijn hiervoor belangrijke elementen. Groninger Dorpen gaat daarom aan de slag met het opwaarderen van de websites van Groninger Dorpen en Zorgzame Dorpen Groningen. Ook worden er voor beide nieuwe huisstijlen ontworpen die begin 2023 worden gelanceerd. Verder wordt er naast persoonlijk contact via telefoon, e-mail, afspraken en bijeenkomsten, ook gecommuniceerd met onze achterban en partners via een tweewekelijkse digitale nieuwsbrief en via de sociale media.

Dorpse verhalen

Om gezicht en inhoud te geven aan bewonersinitiatieven, de mensen en hun plekken, vertelt Groninger Dorpen op meerdere manieren, dorpse verhalen. De verhalen gaan over allerlei thema's en aanpakken. Met oog voor problematiek, maar op een positieve en opbouwende manier, worden de verhalen verteld door de Groningers zelf. Groninger Dorpen haalt de verhalen op en versterkt ze met beelden. We doen dit met verschillende verhaallijnen via verschillende media. De dorpse verhalen vormen samen hét gezicht (en stand van zaken) van de leefbaarheid in de provincie Groningen. Deze verhalen vertellen ons wat er in de praktijk gebeurt en wat er in de kloppende harten van de dorpen belangrijk wordt gevonden. Dorpse verhalen geven informatie, ze inspireren anderen en zijn de ziel van het platteland van Groningen.

3. ORGANISATIE

Bestuur Groninger Dorpen

Het bestuur bestaat uit:

Voorzitter	Frans Musters, voorzitter tot 1 februari 2023	Delfzijl
Vicevoorzitter & secretaris	Gerda Steenhuis	Groningen
Penningmeester	Emmy Wolthuis-Wagenaar Hummelinck	Warffum
Algemeen bestuurslid	Thea Gielleit	Hongerige Wolf
Algemeen bestuurslid	Samme Zijlstra	Losdorp
Algemeen bestuurslid	Jan Hut	Visvliet
Algemeen bestuurslid	Geertje Karstens	Niekerk Het Hogeland
Algemeen bestuurslid	Fred Mahler, tot 1 maart 2023	Steendam
Algemeen bestuurslid	Christine Hillemans	Scharmer

Het dagelijks bestuur komt maandelijks bijeen met de directeur. Het algemeen bestuur vergadert 4x per jaar met dagelijks bestuur en directeur. Naast het besturen van Groninger Dorpen zijn de leden vaak aanwezig bij activiteiten in de regio en vertegenwoordigen ze Groninger Dorpen in werkgroepen en klankborden. Kandidaat-bestuursleden worden tijdens de jaarlijkse algemene ledenvergadering aan de leden voorgesteld en na stemming benoemd. De bestuursfuncties zijn onbezoldigd.

Medewerkers

Overzicht van de adviseurs in fte (2022): 5,17 fte

- Gilian Wijnalda; office manager.
- Sjouke Bakker; ICT, financiën, projecten.
- Pieter Knol; buurt- en dorpshuizen en projecten.
- Willemijn Homan; Loket Leefbaarheid.
- Nienke Vellema; dorpsbelangenorganisaties en projecten.
- Hielke Westra; directie.
- Roel Kremer; communicatie en Zorgzame Dorpen, per 1 maart 2023

Voor 2023 voorzien wij het aantrekken van een extra (junior) medewerker, mogelijk in de vorm van een traineeship. Dat is nodig en mogelijk voor een meer gelijkmatige opbouw van de organisatie en een toename van de diensten van Groninger Dorpen. Verder werken er vanuit Groninger Dorpen zelfstandige (proces)begeleiders die op projectbasis voor Groninger Dorpen opdrachten uitvoeren. Deze zelfstandigen kennen Groninger Dorpen, hebben een raamovereenkomst getekend en onderschrijven de gedragsregels.

Stagiaires en studenten

Incidenteel worden externe adviseurs ingezet om tijdelijke drukte of specifieke vragen af te handelen. Waar mogelijk wordt gebruik gemaakt van stagiaires en studenten die in onze opdracht een deel van hun studie in praktijk brengen.

Vrijwilligers

Rondom de organisatie is een cirkel van betrokkenen die graag willen meehelpen en veel kennis hebben van bepaalde onderwerpen. Deze vrijwilligers dienen geen andere belangen dan het belang van Groninger Dorpen.

Ruimtelijke Ordening: Ton Hoekstra
OV-consumentenplatform: Geertje Karstens (AB-lid)

Huisvesting

Ons kantoor is gehuisvest in het voormalige gemeentehuis van Ten Boer aan de Hendrik Westerstraat 24. Ook WIJ Groningen, de Vereniging Groninger Gemeenten, en Nationaal Programma Groningen (NPG) zijn op deze locatie gehuisvest. Het gebouw is eigendom van gemeente Groningen.

Stichting Ondersteuning Groninger Dorpen

De Stichting Ondersteuning Groninger Dorpen heeft ten doel:

- a. Het uitvoeren van opdrachten van de vereniging Groninger Dorpen en/of derden in het kader van de verwezenlijking van de doelstelling van de vereniging Groninger Dorpen, het aangaan van contracten voor zover verband houdende met de doelstelling van de vereniging Groninger Dorpen.
- b. Het verrichten van alle verdere handelingen, die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.

Concrete voorbeelden hiervan zijn:

- De stichting voert het werkgeverschap uit voor de vereniging, dat betekent onder andere dat de stichting arbeidsovereenkomsten afsluit met de medewerkers.
- De stichting sluit de huurovereenkomst betreffende het kantoorpand af met de verhuurder.
- De stichting voert ten behoeve van de vereniging projecten uit.

Het bestuur van de Stichting Ondersteuning Groninger Dorpen is identiek aan het dagelijks bestuur van de vereniging Groninger Dorpen.

Stichting Perspectief Groningen 2025

In de afgelopen jaren is er een nauwe samenwerking tussen Groninger Dorpen en Stichting Perspectief Groningen 2025 ontstaan. Stichting Perspectief (ook wel bekend als 'de kracht van Groningen') is opgericht om het perspectief in de sociaal economische structuur van onze provincie te verbeteren

Het bestuur heeft besloten om de balans op te maken door de vraag te stellen of de stichting nog steeds het beste vehikel was om de ambities te bereiken. Een terechte vraag halverwege haar tijdshorizon (2015-2025) en daarnaast ingegeven door diverse ontwikkelingen waaronder het Nationaal Programma Groningen.

Eind oktober heeft er een mid-term review plaatsgevonden om die balans op te maken. Daarbij is aan de achterban gepresenteerd dat de stichting zich wil gaan richten op het financieren van het terugdringen van armoedeproblematiek. De komende tijd moet duidelijk worden op welke wijze Groninger Dorpen zich gaat verhouden tot de richting van Perspectief Groningen.

Projecten

Door de reguliere activiteiten komen onze medewerkers in aanraking met vragen van leden en maatschappelijk organisaties die de kernactiviteiten en/of de ledenservice overstijgen. Deze vragen worden in een project vorm gegeven en externe financiering wordt hiervoor gezocht. Zodra de financiering rond is, kunnen de projecten starten. Deze projecten worden ondergebracht in de Stichting Ondersteuning Groninger Dorpen.

In ons projectenoverzicht maken we onderscheid in zekere en onzekere projecten. Zekere projecten zijn in uitvoering of in opdracht gegeven. Onzekere projecten zijn gedefinieerd maar nog niet in uitvoering. Daarnaast gaan we uit van nog te definiëren projecten die in 2023 voorbij zullen komen. Voor de personele inzet daarop wegen we de projecten op slagingskans. De stand van zaken ten aanzien van de projecten is als volgt (stavaza oktober 2022):

Zekere projecten:

- Loket Leefbaarheid.
- Startsubsidie Lokale Energie.
- Vrijwilligers Centraal.
- BLAD; het dorp.
- Leefbaar Oudeschip.
- Legro.
- Dorpsvisie Zevenhuizen.
- Zorg nabij in Groninger Dorpen.
- Dorpsvisie Lucaswolde-Noordwijk.

Onzekere projecten:

- Midden-Groningen dorps- en wijkplannen.
- Ontzorging verduurzaming maatschappelijk vastgoed.
- Vervolg Actieve Dorpen Aanpak.
- Campagne Lokale Energie.
- Stichting Perspectief Groningen.
- Dorpsvisies (LvKK).
- Dorpshuis Oudeschip.
- Dorpshuis Warffum.

4. FINANCIËN JAARPROGRAMMA 2023

4.1 Algemeen

Met de komst van de nieuwe directeur is de organisatie eind 2022 weer op volle sterkte om te werken aan de doelstellingen van Groninger Dorpen. De organisatie en de financiën zijn met de aanvulling van het positieve resultaat van 2021 en waarschijnlijk 2022 gezond te noemen.

Dat betekent niet dat we zorgeloos naar de toekomst kijken. De subsidie van de provincie is het fundament waar we niet zonder kunnen. Het geeft ons de basis waarmee de dorpen kunnen ondersteunen en als een continue en betrouwbare partner aanwezig kunnen zijn. We zien de vraagstukken voor de dorpen in aantal en in complexiteit toenemen.

De leden van de vereniging dragen bij aan de financiering van de organisatie via de jaarlijkse contributie. Bij het opstellen van het nieuwe meerjarenbeleidsplan en -begroting evalueren we deze tarieven en de omvang van de ledenondersteuning, die dorpen vanuit hun contributie kunnen verwachten. Daarnaast werken we aan “de vrienden van”. Organisaties die het werk van Groninger Dorpen een warm hart toedragen kunnen in 2023 “vriend van Groninger Dorpen” worden en die waardering financieel laten blijken. Eerder hebben we gemeenten gevraagd een financiële bijdrage te leveren aan de algemene exploitatie. Dat verzoek zullen we nogmaals gaan doen maar daarnaast focussen we ons op het uitvoeren van projecten voor gemeenten. Met succes, we hebben verschillende opdrachten mogen uitvoeren voor verschillende gemeenten. Het betreft altijd projecten die aansluiten bij de doelstellingen van Groninger Dorpen. Ook zorgen we dat in de opdrachtverlening onze onafhankelijk is gewaarborgd. Zo worden gemeenten ontlast en ontzorgd en bovendien zijn wij ook na afloop van de opdracht als partner in het Groningse altijd benaderbaar en betrokken.

4.2 Risico's en inkomsten vanuit projecten

Groninger Dorpen voert naast de producten en activiteiten uit het werkplan ook projecten uit waarvan de kosten uit aanvullende (externe) financiering worden gedekt. Om slagvaardig op kansen en ontwikkelingen te kunnen inspelen, heeft Groninger Dorpen personeel dat zowel inzetbaar is op werkplan als projecten. Deze medewerkers hebben vaste contracten. Projecten dragen altijd enige onzekerheid met zich mee: lukt het met de financiering, de samenwerking, draagvlak, of de deelnemers? Om de financiële risico's buiten de vereniging te houden, zijn de projecten ondergebracht in Stichting Ondersteuning Groninger Dorpen. Inhoudelijk sluiten ze echter naadloos aan bij de doelstellingen van de vereniging.

4.3 Risico-analyse werkplan 2023

In het werkplan is een aantal nieuwe impulsen opgenomen waarvan het goed is de risico's te analyseren en te kwalificeren. Daarbij maken we het onderscheid in externe ontwikkelingen en interne risico's

Externe ontwikkelingen			
Omschrijving	Oorzaak	Risico	Oplossing
Actualiteit doorkruist de planning van het werkplan.	Besluiten overheden of interne conflicten bij	Groot	2x per jaar voortgangsoverleg met de provincie, eventuele aanpassingen in het werkplan doorvoeren.

	leden vragen veel aandacht.		
	Beleidswijzigingen vragen om aanvullende inzet.	Middel	Meenemen in voortgangsoverleg. Schuiven met taken of aanvullende budgetten.
Overschrijding van de uren in het werkplan.	Leden, gemeenten vragen meer inzet dan in werkplan gepland.	Groot	Regelmatige voortgangsrapportages en blijvend zoeken naar co-financiering.
Beperkingen in samen komen.	Hernieuwde maatregelen COVID-19.	Laag	Goede analyse maken van wat doorgang kan vinden. Optimaliseren online mogelijkheden.
Interne ontwikkelingen			
Personele wijzigingen waardoor werkplan kwalitatief en kwantitatief niet uitgevoerd kan worden.	Als gevolg van ziekte of vertrek van medewerkers.	Middel	Temporiseren in uitvoering werkplan en informeren leden en subsidieverstrekkers/opdrachtgevers.
Aantrekken trainee lukt niet.	Onvoldoende kwalitatief aanbod.	Middel	Temporiseren in uitrol netwerk Zorgzame Dorpen Groningen.

4.3 PRODUCTBEGROTING WERKPLAN 2023

In het kader van de budgetfinanciering door de Provincie is bij het opstellen van de productbegroting uitgegaan van een verdeling van middelen op basis van de in het beleidsplan bepaalde prioriteitstelling. Ook hebben we onze ervaring gebruikt om te begroten wat de jaarlijkse omvang van de vragen en interactie met de leden is. In onderstaande productbegroting zijn alleen de werkplan uren opgenomen en geen projecturen.

Thema	Product en activiteiten	Aantal	Uren	Activiteitengeld
Krachtige inwoners			590	€ 5.500
	Organisatie dorpen- en dorpshuizenoverleg per gemeente incl. aanwezigheid hierbij als netwerkpartner	20	160	
	Ledenondersteuning en advies, fondsenwerving en aansluiten bij maatschappelijke processen (zoals RAS, RES, NPLG)	doorlopend	350	
	Bijeenkomsten dorpscontactambtenaren over dorpshuizen, dorpsbelangen en leefbaarheidsinitiatieven	1 à 2	30	
	Mee opstarten proces dorpsvisie Advisering aanpak en keuze procesbegeleiding bij proces dorpsvisie, dorpsorganisatie	7 tot 10	50	
Zorgen voor elkaar			450	€ 5.000
	Excursies en workshops voor dorpen over zorg	1	40	
	Advisering aanpak en keuze procesbegeleiding Zorg in het dorp	7 tot 10	50	
	Zorgzame dorpen gericht op kennis delen, inspiratie en samenwerking in en tussen dorpen en professionele organisaties	Doorlopend	200	
	Co-financiering Zorg Nabij	3 trajecten	60	
	Co-financiering experimenteerruimte	2 projecten	100	
In een leefbaar dorp			480	€ 5.000
	Advisering dorpshuizen en belangenbehartiging	Doorlopend	200	
	Organiseren instructies en cursussen dorpshuisbestuurders	20	150	
	Landelijke netwerken dorpen en dorpshuizen (incl. Dorpshuizen.nl)	10	50	
	Aardbevingen & energietransitie: o.a. deelname Groninger Gasberaad en aanloop dorpsgerichte aanpak	Doorlopend	80	

Klaar voor de toekomst			400	€ 7.500
	Kennisdelen, verkenning en inspiratiebijeenkomsten over toekomstige samenwerking met gemeenten en nieuwe vormen van democratie (ADA)	Doorlopend	100	
	Bijeenkomsten rondom dorpen/dorpshuizen: experimenteren/leren van elkaar, excursies (ADA)	5	150	
	Groninger Dorpendag	1	150	
Verenigingswerk			1.100	€ 2.000
	Coördinatie en administratie		700	
	Communicatie (nieuwsbrieven, sociale media, website)	doorlopend	300	
	Deelnemen aan netwerkbijeenkomsten voor dorpen met thema's die prioriteit hebben vanuit dorpen en overheden door bestuur, vrijwilligers en medewerkers	doorlopend	100	
Totaal			3.030	€ 25.000